

SUFFIXAL DERIVATION – PROCEDURE OF EXPRESSING VOLUME FOR FOOD CONTAINERS

DERIVAREA SUFIXALĂ – PROCEDEU DE EXPRIMARE A IDEII DE VOLUM PENTRU CONȚINUTURI ALIMENTARE

Ludmila Ungureanu

Technical University of Moldova, Ștefan cel Mare str. 168, Chișinău, Republic of Moldova
ungureanu.2000@yahoo.fr

Received: March, 10, 2018

Accepted: Juny, 15, 2018

Abstract. The presented study has its approach on the suffixing procedure, within the terminology of alimentation, meant to shape, in French, the idea of volume for different alimentary contents.

The originality of the procedure lays in the fact that the idea of volume forms along with a noun that describes a cooking tool plus the suffix for the volume or content – *ée*. The phenomenon has no direct equivalent in Romanian, since there, the similar meaning is formed using the periphrasis. The interest in the studied procedure is raised by the difficulty of finding the criteria of selection of the root-words able to suggest the idea of volume.

Key-words: *suffixal derivation, object class, noun-base, economy language*

Introducere

Problemele derivatologiei atrag constant atenția lingviștilor, constituind obiecte de studiu la diferitele nivele de investigație. Nume notorii de savanți francezi au marcat dezvoltarea derivatologiei moderne: Dubois, Guilbert, Benveniste, Bourquin, Martinet [1, 2].

Derivarea ca procedeu de formare a cuvintelor cu ajutorul afixelor, adăugate la cuvântul-bază, este o sursă sigură de îmbogățire a arsenalului lingvistic al unei limbi.

În cadrul acestui studiu ne vom referi, în particular, la derivarea sufixală și la contribuția acesteia în dezvoltarea lingvistică a vocabularului alimentației în limba franceză.

În contextul derivării sufixale putem, așadar, vorbi despre sufixe lexicale (generatoare de cuvinte noi), sufixe gramaticale (generatoare de modificări în categoria gramaticală a cuvintelor: din adjectiv sau verb – substantiv; din substantiv sau adjectiv – verb, etc.), sufixe lexico-gramaticale (generatoare, simultan, de cuvinte noi, dar și de forme gramaticale noi). Sufixe, la rândul lor, fie ele nominale, adjectivale, verbale sau adverbiale, pot crea forme noi din cele mai neobișnuite întru bucuria utilizatorilor limbii franceze.

Interesul nostru științific se va concentra, în cele ce urmează, asupra sufixelor lexicale nominale, care participă, în general, la elaborarea unui întreg șir de denumiri: acțiune/rezultat, proprietate/funcție, agentul acțiunii, instrument/mașină, loc de fabricare/vânzare, conținut/măsură. Menționăm că anume această categorie de sufixe poate fi considerată reprezentativă pentru elaborarea terminologiilor.

În acest context, existența sufixelor capabile să exprime, deopotrivă, o cantitate, un conținut sau o măsură ni s-a părut demnă de o observare mai minuțioasă. O primă sondare a terenului relevă existența a trei sufixe de acest gen: *-aine* (*trentaine*), *-aire* (*octogénaire*), *-ée* (*assiettée*).

Preocuparea pentru această categorie de sufixe vine din observarea conținuturilor unor texte extrase din cărți culinare și exploatate în procesul de elaborare curentă a cursului de franceză - limbaj specializat în domeniul tehnologiilor alimentare [3, 4].

În continuare ne vom referi, în particular, la utilizarea cuvintelor formate cu ajutorul sufixului *-ée*, menite să desemneze volume pentru conținuturi alimentare.

În tabelul de mai jos propunem o colecție de termeni, formați prin derivare sufixală, pornind de la cuvinte-bază din clasa *ustensilelor de bucătărie*. Aceasta din urmă dovedindu-se a fi destul de amplă, o putem diviza în câteva subclase precum: *piese de veselă, recipiente pentru băuturi, ustensile pentru gătit, tacâmuri*. Revelația momentului o constituie apariția neașteptată a unei clase de obiecte intitulată *părți ale corpului uman* susceptibile de a defini un volum.

Tabel 1

Nom de l'ustensile	Mot dérivé à partir du nom de l'ustensile	Equivalent roumain
Pièces de vaisselle		
Une assiette	une assiettée	conținutul unei farfurii
Une écuelle	une écuellée	conținutul unei străchini
Une jatte	une jattée	conținutul unui bol
Un plat	une platée	conținutul unui talger
Récipients à boissons		
Une crûche	une cruchée	conținutul unui urcior
Un verre	une verrée	conținutul unui pahar
Matériel de cuisson		
Un chaudron	une chaudronnée	conținutul unui ceaun
Une casserole	une cassrolée	conținutul unei cratițe
Une marmite	une marmitée	conținutul unei oale/cratițe
Une poêle	une poêlée	conținutul unei tigăi
Une terrine	une terrinée	conținutul unei oale de lut
Ustensiles de table/couverts		
Une cuillère	une cuillerée	conținutul unei linguri
Une fourchette	une fourchettée	conținutul unei furculițe
Une louche	une louchée	conținutul unui polonic
Autres contenants :		
Un four	une fournée	conținutul unui cuptor
Un panier	une panerée	conținutul unui panier
Un pot	une potée	conținutul unui borcan
Un sac	une sachée	conținutul unui sac
Parties du corps susceptibles de définir un volume :		
Une bouche	une bouchée	o îmbucătură
Une gorge	une gorgée	o înghițitură
Une pince	une pincée	o cantitate luată între două degete (un pic)
Un poing	une poignée	un pumn (conținutul unui pumn)

După cum putem observa din tabelul de mai sus, mecanismul derivării sufixale este simplu: sufixul nominal *-ée* se adaugă la radicalul cuvântului, generând o unitate lexicală nouă. Aceasta din urmă desemnează, aparent, un conținut alimentar, vocația căruia este, de fapt, definirea volumului acestuia.

În toate exemplele repertoriaste substantivele nou formate sunt de genul feminin, inclusiv în cazurile când cuvântul-bază, adică cel care desemnează ustensila de bucătărie, este de genul masculin: *un bol, un verre, un plat, un chaudron, un pot, un panier, un sac, un four*.

Materialul factologic studiat atestă, în opinia noastră, o particularitate a caracterului cuvintelor-bază supuse derivării sufixale, acestea desemnând ustensile rudimentare, relativ arhaice: *chaudron, casserole, poêle, cruche, verre, plat*, etc.

Observațiile efectuate asupra acestei categorii de denumiri nu ne permit, deocamdată, deducerea unor criterii de selecție a unor ustensile în raport cu altele. Or, substantive comune, desemnând ustensile la fel de rudimentare ca și primele precum *un seau, une cocotte* nu sunt supuse mecanismului de derivare sufixală, deși ar putea, deopotrivă cu celelalte, să exprime ideea de volum.

Fenomenul derivării nominale cu sufixul *-ée* nu se regăsește în instrumentarul terminologic actual. Nu deținem exemple de denumiri de ustensile moderne prolifrice în materie de derivare sufixală după modelul descris mai sus. Putem evoca aici un șir de exemple din clasa ustensilelor moderne de gătit precum *sauteuse, friteuse, crêpière, faitout, autocuiseur, papillote en silicone, poissonnière*, etc., care nu se supun mecanismului derivării sufixale. În încercarea de a explica această reticență, putem afirma că ustensilele sus enumerate sunt destinate efectuării unei singure operații culinare, în procesul căreia ideea de volum nu are relevanță. În consecință, putem recunoaște că exemplele respective sunt mai puțin pertinente pentru elucidarea fenomenului studiat.

Concluzii

Concluziile studiului sunt, așadar, departe de a avea un caracter exhaustiv, curiozitatea științifică rămânând a fi conectată la acest subiect.

În mod cert, derivarea sufixală rămâne un procedeu prolific de creare a unităților lexicale și a celor terminologice. Derivarea cu ajutorul sufixului *-ée*, în particular, răspunde eficient ideii de economie lingvistică în comunicare spre deosebire de limba română, unde mecanismul lingvistic considerat nu-și găsește loc.

Sufixul nominal *-ée* ca indicator de volum pentru un conținut alimentar ne poate sugera o activitate didactică în cadrul cursului de franceză-limbaj specializat în alimentație.

Ex.: *Cette soupe est délicieuse, donne m'en encore une (assiette)*.

Studentul va opta pentru termenul *une assiettée*, care vine să transmită, simultan, ideea de conținut și pe cea de volum.

Referințe bibliografice:

1. Dubois, J., Dubois-Charlier, Fr. *La dérivation suffixale en français*. Nathan Université, 1999.
2. Gruaz, C. *Dérivation suffixale en français contemporain*. Rouen, 1995.
3. Lagandré, B. *Ma cuisine des fruits et des légumes*. Larousse, 2005.
4. Lallement, M. *Les clés de l'alimentation santé*. Pochet, 2014.
5. Dictionnaire, le réseau des mots. [accesat 18 iunie 20018]. Disponibil: <https://www.dictionnaire.exionnaire.com/que-signifie.php?mot=-ee#definition-zom>
6. *Etudes littéraires : les suffixes*. [accesat 15 iunie 2018]. Disponibil: <https://www.etudes-litteraires.com/suffixes.php>